

## **Historia ya Falsafa**

### **75 Ludwig Wittgenstein**

### **Na Dkt. Arthur Holmes wa Chuo cha Wheaton**

Alisoma Uingereza mwaka wa 1912 na kimsingi alitumia taaluma yake ya kifalsafa nchini Uingereza, ingawa kwa muda wa miaka 20 hivi, alirudi Austria na kukaa huko. Nataka kumgeukia Wittgenstein katika hatua hii; hata hivyo, katika kurudi kwenye kile tulichokuwa tukisema kuhusu Bertrand Russell. Russell, katika mwendelezo wa wanasayansi wa karne ya 19, hasa John Stuart Mill, wanasayansi hao wa empiric na umakini wao kwa wanasayansi wa karne ya 19, hasa kwa maarifa ya kisayansi ya majaribio, kama yalivyoielezwa katika mbinu ya nadharia-kupunguza, yaani, maelezo ya kisayansi, yana muundo wa mfumo wa kutoa kulingana na, kwa ajili ya dhana zao, dhana pana za jumla.

Na hivyo mbinu ya nadharia-kupunguza, ambayo katika Russell inapitia katika atomi yake ya kimantiki, majaribio yake ya kuchanganua kile tunachodaiwa kujua katika vipengele vyake vya kimantiki na kupanga vipengele hivyo vya kimantiki katika mfumo wa kutoa, akiongeza chochote ambacho kingekuwa msingi muhimu kama dhana kwa hilo. Kwa hivyo mbinu ya nadharia-kupunguza na, bila shaka, upanuzi wa jumla wa mbinu hii ya kisayansi. Na tuliona jinsi ilivyokuwa katika Russell, kwani anataka njia hii iwe njia ya falsafa yote, ya maarifa yote ya binadamu, ya sayansi yote.

Sasa, kwa maneno mengine, harakati hii ya falsafa ya karne ya 19 katika Russell wa mwanzoni mwa karne ya 20 inawakilisha aina ya sayansi, kama inavyoitwa, ambayo inahesabu mbinu ya kisayansi kama njia pekee inayokubalika ya kutupa maarifa ya kuaminika. Aina hiyo ya sayansi. Na hii ndiyo inayokuja katika Wittgenstein, na lazima niongeze Wittgenstein ya mapema, Wittgenstein wa Tractatus Logico-Philosophicus.

Wittgenstein wa baadaye, anayewakilishwa na kitabu chake cha Philosophical Investigations, ni tofauti, na tutamtazama wiki ijayo. Lakini Wittgenstein wa mapema anamfuata Russell katika suala hili, kama vile uthabiti wa kimantiki wa miaka ya 1930 na 1940. Aina ya msimamo unaowakilishwa na AJ Ayer, ingawa anapunguza mvuto wa sayansi na mbinu ya nadharia-dhahania kwa njia fulani.

Sawa, kwa hivyo kumbuka mfumo huo. Na wacha nikupe muhtasari wa mfumo wa Wittgenstein ambao ninataka kutoa maoni yake, kuhusu baadhi ya mambo katika Tractatus yake. Mojawapo ya mambo ya kuvutia, nami nitakuelekeza kwake baada ya muda mfupi, ni kwamba Russell aliandika utangulizi wa Tractatus.

Na kama hili lilikuwa kusudi la Wittgenstein au la, utangulizi wa Russell unaonekana kusema kwamba kile Wittgenstein anachofanya ndicho Russell mwenyewe

alichokuwa amekishikilia katika Atomi zake za Kimantiki. Kile ambacho Russell anasema katika utangulizi ni kwamba kitabu kinaanza na uhusiano kati ya maneno na vitu. Na ni uhusiano unaoonyesha jinsi falsafa ya kitamaduni inavyotokana na ujinga na matumizi mabaya ya lugha.

Sasa hiyo ni mada inayopitia kwa wenye mtazamo chanya, inayopitia Wittgenstein mapema na baadaye, unaona, na ambayo Russell anakubaliana nayo bila shaka. Kumbuka kichwa cha kazi yake kilikuwa Ufunuo na Mantiki, ambapo alikuwa akiwakosoa wenye mtazamo chanya. Russell anaendelea kusema kwamba tunachohitaji, kwa sababu ya matumizi mabaya ya lugha, tunachohitaji, anasema Russell, ni lugha bora.

Sio lugha halisi, si lugha yoyote ya kawaida, bali lugha bora, ambayo kila jina, kila nomino, hurejelea ukweli mmoja tu, ili hakuna neno linaloweza kutumika kurejelea mambo mawili tofauti. Ondoa utata. Ondoa marejeleo mawili.

Ondoa maana ambazo zingekuwa za kupotosha. Lugha yenye mantiki kabisa, ambapo ukweli wa atomiki huelezewa vivyo hivyo na mapendekezo ya atomiki. Unakumbuka mstari wa Russell katika suala hilo.

Sasa Russell anasema kwamba hivi ndivyo Wittgenstein anavyofanya. Naam, hebu tuone. Wittgenstein anasema kwamba kitabu hicho, katika utangulizi wake mwenyewe wa kitabu hicho, ndicho Wittgenstein anasema.

Kitabu hiki kinashughulikia matatizo ya falsafa. Huenda ukapata shida kuyatambua unaposoma, lakini anasema kinashughulikia matatizo ya falsafa, na kuonyesha kwamba sababu ya matatizo haya kuulizwa ni kwamba mantiki ya lugha yetu haieleweki. Mantiki ya lugha yetu.

Sasa, anamaanisha nini kwa mantiki kwa maana ya mantiki ya lugha? Ni wazi kwamba harejelei silojimu za kutoa. Hiyo si mantiki ya lugha. Harejelei hoja za kufata.

Hiyo siyo mantiki ya lugha. Anarejelea muundo wa kimantiki wa lugha. Umbo la kimantiki ambalo lina.

Umbo la kiima-kiarifu, hasa. Kwa njia ambayo umbo la kiima-kiarifu cha kiima hudai ukweli. Sawa? Hudai ukweli.

Maneno, ambayo ni ishara, majina, si lazima yanaseme chochote. Ili kwamba kama ningeingia chumbani na kusema tu, kahawia, nyumba, maneno machache yaliyotengwa, ungefikiri nilikuwa mjanja, kwa sababu sisemi chochote. Sisemi ukweli.

Ninachofanya ni kusesitiza ukweli tu. Sisemi ukweli. Lakini hakika sivyo katika hili.

Kwa hivyo anasema, sababu ya matatizo ya falsafa kutoeleweka, kupingwa hata kidogo, ni kwamba mantiki ya lugha, matumizi ya kimantiki ya lugha, hayaeleweki. Na kwa hivyo maana nzima ya kitabu hiki inaweza kufupishwa kwa maneno yafuatayo, na anarudi kwao kwenye ukurasa wa mwisho wa kitabu. Kinachoweza kusemwa kabisa kinaweza kusemwa waziwazi.

Kile ambacho hatuwezi kukizungumzia waziwazi, ni lazima tukipuuze kimya kimya. Kwa maneno mengine, tuwe waangalifu au tunyamaze. Kwa hivyo, lengo la kitabu hiki ni kuondoa mipaka ya kile ambacho lugha inaweza kusema na kutuonyesha jinsi inavyosema.

Ni kitabu kuhusu mantiki ya lugha. Sasa, kwa kuzingatia hilo, nadhani unaweza kuelewa muhtasari huu ambao nimekupa. Nambari zilizo kwenye safu wima ya kushoto zinatokana na upangaji wa nambari za aya katika maandishi.

Kwa hivyo kauli yake ya kwanza ni 1. Inayofuata ni 1.1. Mchapaji aliweka 1-1 badala ya 1.1. Kutokuelewana, haishangazi, kwani ni muundo usio wa kawaida. Sasa, wakati mwingine unapata aya nzima kwa nambari kama hiyo, wakati mwingine sentensi tu. Inaonekana kuwa ni tafakari ya jinsi mtu huyo si tu alivyoandika bali pia alivyofundisha.

Inasemekana kwamba angepunguza idadi ya watu waliosajiliwa kwa kozi zake ili awe na watu sita aliowataka. Na wangekutana katika vyumba vyake huko Cambridge, ambapo maprofesa wana makazi yao. Kukutana huko katika vyumba vyake.

Na kwa kawaida angekaa kwenye kiti cha mgongo mgumu akitembea huku mikono yake ikiwa mbele ya kiti, akiwa na mawazo mengi, na angetoa sentensi na kutarajia watu katika semina kuendeleza majadiliano, mara nyingi kwa kusimama kwa muda mrefu wakisubiri watu kama David wazungumze. Hadithi za kila aina zinasimuliwa kuhusu mhusika huyu wa ajabu na jinsi alivyoshughulikia. Lakini angalia anachosema.

Yote hayo ndiyo mambo. Jinsi dunia ilivyo jumla ya ukweli, si mambo. Sasa kuna tofauti ambayo ni mpya.

Kati ya ukweli na mambo, anamaanisha nini? Ukweli ni kuwepo kwa hali fulani. Sawa? Kwa hivyo ukweli unaweza kuwa mgumu. Kunaweza kuwa na ukweli wa molekuli.

Kunaweza kuwa na ukweli wa atomiki. Kuna Russell. Sawa? Kunaweza kuwa na ukweli wa molekuli.

Kunaweza kuwa na ukweli wa atomiki. Ukweli ni kuwepo kwa hali za mambo. Hali za mambo ni mchanganyiko wa vitu au vitu.

Kwa hivyo mambo ni vipengele tu vya hali ya mambo. Sasa angalia kinachoendelea. Hoja yake ni kwamba maneno hutaja vitu.

Sawa? Maneno hutaja vitu. Maneno hayo hutaja vitu. Maneno ni vipengele vya, rudisha nyuma, mambo ni vipengele vya hali ya mambo.

Ni ukweli ambao ni hali ya mambo. Sasa, jambo linalohusiana na mkanganyiko wa lugha ni kwamba neno moja linaweza kutumika kutaja vitu vingi tofauti. Mojawapo ya mifano yake ni kijani ni kijani.

Na anasema kwamba kijani cha kwanza ni mtu. Mwrite William Green. Kijani cha pili ni mali.

Ana wivu. Sawa? Vinginevyo, angeweza kusema, nadhani , kwamba kijani ni jina, kijani ni jina la pembenne kwenye chuo kikuu. Au la malisho ya kijani kando ya Mto Cam huko Cambridge.

Kijani. Na labda katika majira ya kuchipua mtu anasema kijani ni kijani. Jina la mahali.

Na hisia ya ubora. Lakini huu ni mfano wake tu wa ukweli kwamba maneno yanaweza kutaja vitu tofauti. Neno moja kwa vitu tofauti.

Utata. Mkanganyiko hutokea. Matatizo ya kifalsafa hutokea kutokana na matumizi ya lugha kwa njia hiyo.

Sasa anaendelea, hata hivyo, tunajifunza ukweli wa picha wenyewe. Ndiyo. Tunaona kijani kama kijani kwa wivu.

Au tunafikiria kijani kibichi huko Cambridge kama kijani kibichi. Nakumbuka nikitembea kando yake. Ni kijani kibichi.

Kijani sana. Kina majani mengi. Karibu na mto.

Mara tu baada ya Vita vya Pili vya Dunia kuisha, nilikuwa nimesimama kwenye kituo nje kidogo ya Cambridge. Tulikuwa tukienda huko siku zetu za mapumziko na kuzunguka-zunguka chuo kikuu. Kwa hivyo, sawa.

Tunapiga picha za ukweli wenyewe. Tunapiga picha akilini mwetu. Tunapiga picha za ukweli.

Picha , yaani, hali ya kiakili, picha. Picha, hali hiyo ya kiakili, ni mfano wa ukweli. Ni mfano wa kiakili.

Sawa. Lakini katika picha, kuna elementi zinazowakilisha vitu, vitu. Kwa hivyo basi, nini kinatokea katika picha? Naam, picha tuliyo nayo ni vitu au vitu vinavyowakilishwa na elementi zilizo katika picha, ambazo kwazo tunajiwakilisha ukweli wenyewe.

Sawa. Picha ya kiakili ya ukweli, ambayo ni hali ya mambo , imeundwa na vipengele katika picha ya kiakili ambavyo hurejelewa kwa maneno yanayolingana na vitu ambavyo ni vipengele vya hali ya mambo. Kwa hivyo lazima upate uhusiano huu.

Unaona kauli za atomiki za Russell, mapendekezo ya atomiki yanayolingana na hali za mambo za atomiki, na uhusiano wa moja kwa moja kati ya elementi za moja na elementi za nyingine, hadi mwisho. Lakini pamoja na picha kuwa kielelezo cha kiakili, mbili, moja, nne, moja, picha yenyewe ni hali ya mambo , ukweli. Ndiyo, ni hali ya mambo ya sasa ambayo nina picha hiyo akilini mwangu.

Picha yenyewe ni ukweli. Na lazima kuwe na kitu kinachofanana katika picha na kile kinachoonyesha. Katika picha na kile kinachoonyesha, ndiyo, lazima kuwe na uhusiano fulani kati ya hizo mbili.

Sawa. Picha ya kiakili inaweza kutengenezwa kwa maneno, lakini hali ya mambo ambayo inarejelea haiko kwa maneno. Kuna utambulisho wa aina gani kati ya picha ya kiakili na hali halisi ya mambo ? Unaona ? Sio kwamba zote zimetengenezwa kwa maneno.

Loo, ni umbo la kimantiki. Tunahitaji umbo la kimantiki la lugha ambalo linaweza kufanana na umbo la kimantiki la hali halisi za mambo. Sawa? Kwa hivyo basi nambari tatu, picha ya kimantiki ya ukweli, unaona, ni wazo.

Na picha ya kimantiki ni kama pendekezo. Pendekezo linaelezea wazo linaloweza kueleweka kwa hisia. Ndiyo, kwa sababu pendekezo linaweza kusikika, linaweza kusomwa, iwe ni pendekezo rahisi au changamano linalorejelea ukweli wa atomiki au molekuli, kama itakavyokuwa .

Kwa hivyo, mambo mawili kuhusu sehemu hiyo ya kwanza. Unaona jinsi anavyotumia uchambuzi wa kimantiki wa Russell, atomi ya kimantiki. Hiyo ndiyo ya kwanza.

La pili, hii inajulikana kama nadharia ya picha ya maana ya Wittgenstein. Uwakilishi wa kiakili, mawazo, ni picha zinazolingana na hali ya mambo. Sasa, tukitafakari kwa muda kuhusu asili ya maana, sawa, asili ya mawazo, asili ya maana, sawa, maana inaweza kuwa ya kielelezo tu, kile tunachokiita katika mantiki ugani, ugani wa kimantiki wa nomino.

Inaashiria nini? Ni maelezo gani, moja au mengi, ambayo inarejelea, ambayo inaenea? Kwa hivyo anachofanya ni kuisitiza karibu kabisa maana ya kielelezo,

maana ya upanuzi wa lugha. Na kwa kadri hali za mambo zinavyoonekana kuwa vitu vya majaribio, hii inakuwa nadharia ya kiempiriki, nadharia ya kiempiriki, nadharia ya kiempiriki ya maana, nadharia ya kiempiriki ya maana. Kitangulizi chake, bila shaka, katika John Stuart Mill, neno muhimu linarejelea nini kiempiriki? Uwezekano wa kudumu wa hisia.

Neno akili hurejelea nini kimfano? Uwezekano wa kudumu wa tafakari, nadharia ya empiricism ya maana. Nadharia iliyosemwa na David Hume kuhusu mambo yote ya ukweli, kauli, ya kuvutia, neno moja, ukweli, ukweli. Ukweli ni nini, jambo la ukweli, hali ya mambo ? Naam, ikiwa huwezi, basi, kulingana na Hume, kutafsiri lugha hii ya kifalsafa katika lugha ya ukweli wa majaribio, kauli za ukweli, haina maana.

Unakumbuka mwishoni mwa uchunguzi wake, akiweka kwenye moto? Hebu tuwe na kitabu hicho kikubwa kikichomwa kwa tamthilia isiyo na maana ya kimetafizikia. Kwa hivyo unachopata katika Wittgenstein basi ni nadharia ya empiricist ya maana, sawa na katika Hume, lakini ni nadharia ya empiricist, sawa na katika Mill, iliyotafsiriwa katika lugha ya Russell ya atomi ya kimantiki na kuthibitishwa tena katika Wittgenstein ya mapema. Na ni hasa nadharia hii ya empiricist ya maana ambayo, katika upositivism wa kimantiki wa Enger, hujitokeza kama kanuni ya uthibitishaji.

Hilo nililoandika hapo, kanuni ya uthibitishaji wa maana. Mnapaswa kuwa mnasoma Ayer sasa; baadhi yenu huenda mmeanza. Sura ya kwanza ya Lugha, Ukweli na Mantiki ya Ayer inaitwa Kuondoa Metafizikia.

Kwa msingi gani? Nadharia ya empiricism ya maana. Shukrani kwa Russell na baadhi ya watu sawa wa bara, unaona Wittgenstein, na utamaduni wa Mill na David Hume, kuondoa metafizikia. Mkazo wa anti-metafizikia wa empiricism ya karne ya 19 unaojirudia katika upositivism wa karne ya 20.

Je, mengi hayo yanaeleweka wazi? Nadharia ya picha ya maana? Sawa, pitia nusu ya pili pamoja nami. Ishara na alama. Sasa, labda umezoea kutumia hizo mbili kwa kubadilishana.

Hafanyi hivyo. Na wataalamu wengi wa semantiki hawafanyi hivyo. Neno ni ishara.

Sawa, neno ni ishara. Ishara moja na ile ile inaweza kuwa ya kawaida kwa alama mbili tofauti. Ndiyo, unaona neno linaweza kuashiria, neno linaweza kutumika kuashiria vitu tofauti.

Neno kijani, sauti hiyo inaweza kutumika kuashiria Bill Green, na sikuunda jina Bill Green. Kuna Bill Green ninayemjua, unaona. Inaweza kuashiria kijani .

Inaweza kutumika kuashiria hali hiyo inayoitwa wivu. Na bila shaka, inaweza kutumika kuashiria rangi. Kwa hivyo ishara moja na hiyo hiyo inaweza kuwa ya kawaida kwa alama mbalimbali.

Kwa njia hii, mkanganyiko wa kimsingi zaidi huzalishwa kwa urahisi. Falsafa, anasema katika mabano, imejaa hayo. Ndiyo.

Tutakapoendelea kidogo, tutafikia tatizo la akili na mwili. Na kitabu chake kuhusu dhana ya akili, ambapo anapendekeza kwamba ni kwa njia ya kutoelewana tu kuhusu mantiki ya lugha ndipo neno akili limetumika kurejelea kiumbe, sehemu isiyo na mwili ya mwanadamu. Ilhali mantiki ya lugha inayoeleweka vizuri ni kwamba akili hurejelea tu kazi fulani za ubongo.

Unaona. Kwa hivyo kwa njia hii, basi mkanganyiko hutokea kwa urahisi. Sasa, ili kuepuka makosa kama hayo, hatupaswi kutumia ishara moja kwa alama tofauti.

Hilo ni dhahiri. Tunachohitaji ni lugha ya ishara inayoongozwa na sintaksia ya kimantiki. Lugha bora ya Russell.

Ndiyo. Tunachohitaji kufanya falsafa kwa usahihi ni mantiki ya mfano. Unaona, na ilikuwa aina hii ya kitu ambacho kilichochea tasnia ya mantiki ya mfano jinsi ilivyo.

Na kisha 403, hoja na maswali mengi yanayopatikana katika kazi za falsafa si ya uongo; ni ya kipuuzi tu. Hayana maana, hayana maana. Unaona.

Anachomaanisha kwa maana ni kirejeleo cha neno. Neno kijani linaweza kumaanisha vitu mbalimbali. Kwa hivyo, matumizi yasiyo na maana ya lugha ni matumizi ya lugha ambayo haina kirejeleo cha majaribio.

Kwa hivyo, unaposema katika uchanya wa kimantiki unakuta imesemwa kwamba metafizikia, lugha ya kimetafizikia si ya kimantiki, sawa, au kitu chochote ambacho hakijaidhinishwa lakini kigezo cha uthibitishaji wa maana si cha kimantiki, unasema haina marejeleo. Haina marejeleo ya kimtihani. Hakuna kitu kinachorejelewa ambacho ni cha kimtihani.

Kwa hivyo basi, ikiwa maazimio na maswali mengi yanayopatikana katika falsafa hayana maana, ni kazi gani iliyobaki kwa falsafa zaidi ya kunyamaza? Na jibu ni 4031. Falsafa ni ukosoaji huu wa lugha. Kuchambua matumizi ya lugha ili kubaini kama yana maana ya majaribio au la, kama yana maana yoyote au la.

Kama hazifanyi hivyo, basi unaziita hivyo. Zisahau. Kama zinafanya hivyo, basi kama ni kweli au si kweli zinaweza kuamuliwa na sayansi inayofaa ya majaribio.

Falsafa haiko katika shughuli ya kuamua ukweli wa kitu chochote. Ikiwa maana yote ni ya majaribio, basi ukweli wa mapendekezo ni jambo la kisayansi, si la kifalsafa. Kwa hivyo falsafa inakuwa, kama ilivyo, mantiki ya ubao wa kubadilisha lugha, ambao hukubali simu zinazouliza, unaweza kunisaidia na aina hii ya mada yenye utata? Na huhamisha simu, na kuziunganisha na sayansi tofauti.

Kazi ya falsafa ni mantiki tu, mantiki ya lugha. Na kisha 411, inafuata kwamba jumla ya mapendekezo ya kweli ni sayansi yote ya asili. Sasa, kumbuka kwamba nilitumia neno sayansi katika kuanzisha hili.

Usayansi ni nini ? Mtazamo kwamba maarifa ya kisayansi pekee ndiyo yanayostahili. Ni yale tu yanayokuja kwa njia ya kisayansi ndiyo yanayoweza kuthibitishwa kwa njia ya kisayansi na yanafaa na kukubalika. Ubaguzi wa kisayansi, ambao ni wazi unasifiwa na wanasayansi wa karne ya 19, hapa tena katika Wittgenstein ya mapema, na katika wanasayansi wa kimantiki.

Sawa? Lakini 411, falsafa si mojawapo ya sayansi asilia. Inalenga ufafanuzi wa kimantiki wa mawazo. Inalenga ufafanuzi wa kimantiki; si mwili wa mafundisho, bali ni shughuli.

Katika sentensi hiyo ya mwisho, unaweza kusesitiza na kadhalika. Kwa hivyo, kulingana na Wittgenstein, hupaswi tena kuzungumzia falsafa ya mtu kana kwamba ni kundi la mafundisho. Usizungumzie falsafa ya Hegel, kundi la mafundisho.

Unaona ? Unazungumzia badala ya watu wanaofanya falsafa. Sasa msemu huo ni kitu ambacho Wittgenstein alianzisha, lakini kimeonekana nje ya wale wanaokubaliana na Wittgenstein, kwa hivyo labda unatusikia katika idara hii tukikuambia, njoo, fanya falsafa. Usizungumzie tu kwa mtindo wa mitumba.

Ingia ndani ya mawazo ya mtu huyo na ujifanyie falsafa, unaona. Falsafa ni shughuli ya uchambuzi, chochote kile ambacho kinaweza kuwa. Angalau ni hivyo.

Naam, hoja yake ni kwamba hoja za kifalsafa hazionyeshi uhalisia. Sayansi hufanya hivyo. Sayansi inaweza kutuambia tu kuhusu kile kinachoweza kueleweka na kusemwa kwa njia zinazoweza kuthibitishwa kimajaribio.

Kwa hivyo sayansi haiwezi kukuambia mambo ya kimetafizikia, mambo ya kidini, isipokuwa iwe kwa njia za majaribio tu. Na anasema kwamba basi kila kitu kinachoweza kufikiriwa kinaweza kufikiriwa waziwazi. Na kile kisichoweza kufikiriwa waziwazi, juu ya hilo lazima tukae kimya .

Sawa. Acha niongeze mambo machache tu kuonyesha jinsi anavyotumia hili. Kwa kuwa anatetea upimaji wa kisayansi, pia anatetea tatizo; ni wazi atakabiliwa na tatizo la uanzishaji.

Usawa wa asili ndio tatizo. Ni juu ya madai ya usawa wa asili ndipo hoja zote za kushawishi hutegemea. Naam, hivi ndivyo anavyosema kuhusu hili.

Kinachoitwa sheria ya uanzishaji haiwezi kuwa sheria ya mantiki, kwa kuwa ni wazi ni pendekezo lenye maana. Pendekezo lenye maana ni lile linalorejelea data ya majaribio. Sheria ya uanzishaji, usawa wa asili, inarejelea usawa wa data ya majaribio.

Kwa hivyo si sheria ya mantiki. Sawa. Vipi kuhusu sheria ya usababishi, ambayo ndiyo msingi wa sheria ya uanzishaji katika falsafa ya jadi? Sheria ya usababishi si sheria, bali ni umbo la sheria pekee.

Sheria ya usababishi ni jina la jumla. Katika mechanics, kuna kanuni ndogo na sheria za kisababishi. Katika fizikia, kuna sheria za kisababishi.

Hakuna sheria ya usababishi kwa ujumla. Ni aina tupu tu ambayo sheria maalum za usababishi hushiriki. Kwa hivyo inasisitiza muundo wa kimantiki wa sheria hizo.

Hebu tuone. Tuendeleo kidogo. Utaratibu wa uanzishaji hauna uhalali wa kimantiki.

Sasa, huyo ni David Hume tena. Lakini ni uhalalishaji wa kisaikolojia tu. David Hume tena.

Unaona ? Ndiyo, uhalalishaji wa kisaikolojia upo katika imani hiyo ya kisaikolojia katika usababishi kwa sababu ya viunganishi visivyobadilika vinavyoweka masharti ya matarajio yetu. Na kisha hakuna kulazimishwa kufanya jambo moja litokee kwa sababu jambo lingine lilitokea. Hakuna ulazima wa usababishi.

Umuhimu pekee uliopo ni ulazima wa kimantiki. Kwamba A haiwezi kuwa isiyo-A, kwa mfano. Hakuna kitu kama ulazima wa kisababishi.

Kwa hivyo dhana nzima ya kisasa kuhusu ulimwengu imejengwa juu ya udanganyifu kwamba sheria zinazoitwa za asili ni maelezo ya matukio ya asili. Sheria za asili si maelezo ya matukio ya asili. Sheria za asili si sheria.

Hakuna ulazima wowote kwao. Vipi kuhusu maadili? Maadili? Sawa. Hivi ndivyo anavyosema kuhusu maadili.

Katika ulimwengu , yaani, ulimwengu wa ukweli, ukweli wa majaribio, katika ulimwengu, kila kitu ni kama kilivyo. Kila kitu hutokea kama kinavyotokea. Ndani yake, hakuna thamani iliyopo.

Katika ulimwengu, kila kitu kiko kama kinavyotokea kwa sababu thamani si ukweli wa majaribio. Haionekani kwa majaribio. Ikiwa kuna thamani yoyote ambayo ina thamani, lazima iwe nje ya nyanja nzima ya kile kinachotokea duniani.

Sawa? Thamani inapaswa kuwa kitu cha nje. Lazima kiwe nje ya ulimwengu. Kwa hivyo haiwezekani kuwepo na mapendekezo ya maadili.

Pendekezo ni nini? Taarifa kuhusu hali ya mambo. Mambo ya Kweli. Mambo ya Kiushahidi.

Kwa hivyo hakuna mapendekezo ya maadili, hakuna mapendekezo ya kimaadili. Mapendekezo hayawezi kuelezea chochote kilicho juu kuliko ukweli. Kwa hivyo ni wazi kwamba maadili hayawezi kuelezewa kwa maneno.

Sheria ya maadili ya umbo la umbo ni ipi? Sheria kama hiyo inapowekwa, wazo la kwanza la mtu ni hili. Na vipi nisipofanya hivyo? Utafanya hivyo, na vipi nisipofanya hivyo? Ni wazi kwamba maadili hayana uhusiano wowote na adhabu na thawabu kwa maana ya kawaida ya maneno. Kwa hivyo swali letu ni kuhusu matokeo ya kitendo, na si muhimu.

Matokeo hayo hayapaswi kuwa matukio. Kwa maana lazima kuwe na kitu kuhusu swali tunalouliza. Lazima kuwe na aina fulani ya thawabu na adhabu ya kimaadili inayokaa katika kitendo chenyewe.

Sasa, basi, kazi ya lugha ya kimaadili ni nini? Naam, Wittgenstein hajitokezi na kutuambia. Mchambuzi wa mantiki atasema kwamba lugha ya kimaadili ina hisia tu. Kusema usiibe ni kuhisi tu kuhusu tabia za baadhi ya watu, kutoa hisia, kuhisi, na si kusema ukweli.

Hakuna ukweli wa kimaadili unaoweza kuandikwa katika mapendekezo. Kwa hivyo hii inaongoza kwenye nadharia ya maadili ya hisia, ambayo tutakutana nayo huko Wittgenstein. Utagundua ana sura kuhusu maadili na urembo.

Kisha jambo moja au mawili ya mwisho. Kifo. Anasema, kifo si tukio maishani.

Hatuishi ili tupate uzoefu wa kifo. Kwa hivyo hakuna maarifa ya kimajaribio kuhusu kifo. Maisha yetu hayana mwisho, kama vile uwanja wetu wa kuona ulivyo na mipaka.

Hakuna uhakika wa kutokufa kwa muda kwa roho ya mwanadamu au kuishi baada ya kifo. Daima imekuwa ikikusudiwa, au ni kitendawili fulani kinachotatuliwa na kuishi kwangu. Suluhisho la kitendawili cha maisha katika hali hiyo lingekuwa nje ya maisha yenyewe, nje ya nafasi na wakati, mambo yasiyolingana.

Hapana, bali suluhisho la tatizo la maisha na maana yake linaonekana katika kutoweka kwa tatizo, kwa sababu pamoja na kifo hutoweka. Hakuna uhai, hakuna tatizo. Sawa, basi, hatimaye hili.

Huu ndio mwisho. Njia sahihi katika falsafa lazima iwe ifuatayo. Kusema chochote isipokuwa kile kinachoweza kusemwa, yaani, mapendekezo ya sayansi ya asili, na kisha chochote ambacho mtu mwingine alitaka kusema ili kuonyesha kwamba mtu ameshindwa kutoa maana kwa ishara fulani katika lugha yake.

Kile ambacho hatuwezi kukizungumzia katika maazimio ya majaribio, lazima tukisahau katika sayansi. Mwisho wa kitabu. Naam, unafuata mstari wa mawazo? Sawa.

Ni sawa kabisa na Russell katika hatua hii, sawa kabisa, isipokuwa kwamba inasonga, nadhani, kwa jinsi ilivyoelezwa, hatua kadhaa karibu na uthabiti wa kimantiki wenyewe. Hatua kadhaa karibu. Maswali, maoni? John? Hapana.

Ndiyo. Anachosema hasa, nadhani, chini ya haya yote ni kwamba tatizo la maana ya maisha ni tatizo lisilo na maana kimajaribio. Tatizo lenye maana ni lile linalouliza maswali ya kweli.

Hili si kuuliza maswali ya kweli. Maana ya maisha ni nini? Na ukisema maana ya maisha ni ukweli kwamba kuna maisha ya baadaye ambayo yote yanaonekana wazi au kitu kama hicho, basi unasema kwamba maana ya maisha iko nje ya maisha. Kwa hivyo hilo linawezaje kujibiwa kwa njia za majaribio? Inavutia kutambua kile ambacho wataalamu wengine wa majaribio wamefanya na swali hilo aliloliuliza.

Kulikuwa na mjadala kati ya watu wawili, wote wenye mantiki chanya, Rudolf Carnap na Moritz Schlich. Na nadhani huu ulikuwa mjadala katika Jarida la Falsafa ya Sayansi la Uingereza huko nyuma katika miaka ya 20, kama ninavyokumbuka, ambapo nadhani ni Schlich aliyesema kwamba mjadala wa kutokufa kwa hali ya baadaye hauna maana kimtihani. Carnap alisema, hapana, inaweza kuwa kwamba ina maana kimtihani tu ikiwa itaonekana kwamba tuna data ya kimtihani baadaye.

Baadaye, unaona. Na John Hick, mwanafalsafa wa dini Mwingereza, katika hatua moja katika mawazo yake, na amepitia hatua mbalimbali, sasa yuko katika hatua tofauti sana, lakini katika hatua moja, alipokuwa akijadili maana ya lugha ya kidini kwa maneno ya kiepiriki, alizungumzia uthibitisho wa kieskatolojia. Unaona, Carnap alionekana kusema kwamba imani katika kutokufa ingeweza kuthibitisha kieskatolojia, kwa hivyo ina maana ya kiepiriki.

Naam, Hick alitaka kusema kwamba imani ya Kikristo ina uwezo wa uthibitisho wa mwisho wa dunia, ili siku ya mwisho, John, uweze kumwambia mtu, hei, nilikuambia

hivyo. Ndiyo, kwa hivyo ukipata ufafanuzi mpana wa majaribio, basi uzoefu wa siku zijazo unaweza, kimsingi, kueleza. Sawa.

Je, anafanya chochote kuhusu urembo? Je, anasema mengi kuhusu hilo? Ndiyo. Unafikiri itamsukuma kupinga? Anasema, lakini sijui anasema nini kuhusu urembo. Je, kuna mtu yeyote hapa aliyechukua semina ya Wittgenstein na kuingia katika urembo? Ulijitosa ndani yake, sivyo? Anasema nini kuhusu urembo? Je, unaweza kunisaidia? Kuna mkusanyiko wa hivi karibuni wa vipande kutoka kwake unaojumuisha maoni kuhusu urembo.

Sijasoma. Wala mimi pia. Sidhani kama tulijadili chochote alichosema katika kazi yake ya awali. Ingekuwa katika kazi yake ya baadaye atakapokuwa anatumia lugha ya kawaida kwa maneno yasiyo ya kisayansi.

Kwa hivyo, hapo awali, sio tatizo kubwa. Sawa. Ndiyo, wacha niseme hivi kuhusu kazi yake ya baadaye.

Anachofanya katika kazi yake ya awali, anafikiria upya baadaye . The Tractatus ilichapishwa mwaka wa 1921. Mnamo 1929, aliondoka Cambridge na kuacha falsafa.

Hakurudi tena hadi miaka ya 40. Na mnamo 1945, alichapisha Falsafa Investigations. Katika kitabu hicho, anatuambia kwamba nadharia ya picha ya maana haina maana iliyo wazi.

Na maoni yake hayo yalisababisha ukosoaji wa kujirejelea nadharia ya uthibitishaji. Yaani, kwamba ikiwa pendekezo linapaswa kuthibitishwa, lazima liwe linapatikana kimtihani, huku nadharia ya uthibitishaji wa maana ikiwa haipatikani kimtihani. Kwa hivyo haliwezi kuthibitishwa, unaona.

Na hilo lilikuwa moja ya mambo yaliyosababisha kuanguka kwa upositivism wa kimantiki. Pia alipendekeza kwamba ndoto ya Russell kuhusu maazimio ya atomiki, vitengo visivyogawanyika vya mawazo, ni finyu sana. Hakuna kigezo kilicho wazi cha pendekezo la atomiki.

Na wazo la lugha bora ni bandia sana. Anasema mambo kama lugha ya kimantiki na lugha ya ishara ni kama mazoezi ya miguu ya gwaride kwa askari. Ni sawa kwa kufundisha nidhamu ya kimantiki, lakini huyatumii kwenye uwanja wa vita.

Na ilikuwa hapo ndipo alipoachana na sayansi hii , akijaribu kupunguza mazungumzo yote yenye maana kuwa mazungumzo ya kisayansi, na kuanza kuzungumzia michezo ya lugha. Hiyo ni kusema, aina mbalimbali za kazi za lugha ambazo lugha ya kisayansi ni moja tu. Na nadhani Ryan anasema kwamba lugha ya urembo inaweza kueleweka kwa njia hizo.